

วารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

JOURNAL OF PHILOSOPHY AND RELIGION KHON KAEN UNIVERSITY

ISSN 2465 - 5155 ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562

• เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาวารสาร

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สิทธิ์ บุตรอินทร์

อาจารย์เกษียรราชการ

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

อาจารย์เกษียรราชการ

ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์

อาจารย์เกษียรราชการ

ศาสตราจารย์ ดร. ไสริจ หงศ์ดามรณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

• บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. พุทธรักษ์ ปราบนอก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. วิษระ งามจิตจรเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร. ผจญ คำชูสังข์

อาจารย์เกษียรราชการ

รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร. ปฐมภ์ บุญศรีตัน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร. วรกฤต เกื้อนช้าง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หอมหวล บัวระภา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิกา คำดี

อาจารย์เกษียรราชการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระพงษ์ มีไธสง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัตนะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไกรฤกษ์ ศิลาคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

• ผู้ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธิดา โฉนคำ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• ฝ่ายจัดการวารสาร

นางสาวขวัญนคร สอนหมั่น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นางสาวอัมพร รักหนองแขง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

• วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษาค้นคว้าและ

วิจัยด้านปรัชญาและศาสนา

2. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และ

ความคิดทางวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา

• กำหนดการออกวารสาร (ปีละ 2 ฉบับ)

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

• ค่าบอกรับ

สมาชิกปีละ 200.- บาท

ขายปลีกฉบับละ 125.- บาท

• พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

40002

ติดต่อขอรับวารสาร หรือส่งบทความลงตีพิมพ์

สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เลขที่ 123 หมู่ที่ 16 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002

โทร. 043-202861 ต่อ 45820 โทรสาร 043-202050

E-mail: budhpr@kku.ac.th

JOURNAL OF PHILOSOPHY AND RELIGION KHON KAEN UNIVERSITY

ISSN 2465 - 5155 Vol. 4 No. 2 July - December 2019

- **Publisher**

Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University

- **Editorial Advisors**

Dean of Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University

Associate Dean for Research and Academic Services

Faculty of Humanities and Social Sciences
Khon Kaen University

Prof. Dr. Sit Boot-in

Retired government official

Prof. Dr. Prayong Saenpura

Retired government official

Prof. Dr. Jamnong Adivatanasit

Retired government official

Prof. Dr. Soraj Hongladarom

Chulalongkorn University

- **Editor –in-Chief**

Assoc. Prof. Dr. Puttharak Prabnok
Khon Kaen University

- **Editorial Board**

Prof. Dr. Watchara Ngamchitcharoen
Thammasat University

Assoc. Prof. Dr. Pajon Kamshusang
Retired government official

Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
Silpakorn University

Assoc. Prof. Dr. Parud Boonsriton
Chiang Mai University

Assoc. Prof. Dr. Warakrit Thuenchang
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Homhuan Buarabha
Khon Kaen University

Asst. Prof. Dr. Khanika Kamdee
Retired government official

Asst. Prof. Dr. Theerapong Meethaisong
Mahasarakham University

Asst. Prof. Dr. Rattana Panyapa
Ubon Ratchathani Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Krairoek Silakhom
Udon Thani Rajabhat University

- **English Language Editor**

Asst. Prof. Dr. Sutida Ngonkum
Khon Kaen University

- **Managing Journal**

Miss Kwannakorn Sonman
Khon Kaen University

Miss Amporn Ruknongsang
Khon Kaen University

- **Objective**

1. To promote and disseminate academic knowledge and ideas
2. To be the medium of exchanging knowledge and academic idea in philosophy and religion

- **Publication**

Bi-annual

Vol.1; January-June

Vol.2; July-December

- **Subscription Rate**

200 Baht (per year)

125 Baht (per to journal)

- **Printing**

Khon Kaen University Printing, Nai mueang,
Mueang Khon Kaen Distric, Khon Kaen
40002

Inquiries

Department of Philosophy and Religion,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Khon Kaen University 123 moo.16, Mittraphap
18 Alley, Nai Mueng, Mueng Khon Kaen
District, Khon Kaen 40002
Tel. 043-202861 Ext.45820 Fax. 043-202050
E-mail: budhpr@kku.ac.th

เกี่ยวกับวารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นวารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษาค้นคว้าและการวิจัยด้านปรัชญาและศาสนา และเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดทางวิชาการด้านปรัชญาและศาสนาในการเผยแพร่ผลงานวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ และคณาจารย์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ วารสารมีกำหนดการออกปีละ 2 ฉบับ (รวม 6 เดือน) ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 2 ท่าน เนื้อหาของบทความต้องเกี่ยวข้องกับปรัชญาและศาสนา และประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABOUT JOURNAL OF PHILOSOPHY AND RELIGION KHON KAEN UNIVERSITY

Journal of Philosophy and Religion Khon Kaen University is the academic journal in the field of philosophy and religion. Its aims to promote and publicize research in the field of philosophy and religion, and to be the stage of exchanging knowledge and academicians and lectures in Thailand and overseas. This journal is published biannually in hard copies. All the articles published are peer-reviewed by at least two experts. The contents of the article should be related to the field of philosophy and religion.

The article submitted to Journal of Philosophy and Religion Khon Kaen University should not have been previously published or should not be in consideration of other journals for publication, The authors should strictly follow the guidelines (including the referencing format) for the publication of scholarly articles or research articles for publication in Journal of Philosophy and Religion.

Views and opinions expressed in the articles published in Journal of Philosophy and Religion Khon Kaen University are the responsibility of the authors, are not under responsibility of the editors and do not necessarily reflect those of the editorial board.

Unussanarikar

บทความในวารสารปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับนี้มีเนื้อหาครอบคลุมจุดมุ่งหมายของวารสารทุกประเด็นทั้งทางด้านปรัชญา ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างชัดเจน จำนวน 6 บทความ ดังต่อไปนี้

บทความแรกเป็นปรัชญาญี่ปุ่นนำเสนอประเด็นปรัชญาการศึกษาของฟูคุซาวะ ยุกิจิ ที่มีความสอดคล้องกับปรัชญาปฏิบัตินิยม ซึ่งแยกกระบวนการการเรียนรู้ออกเป็น 2 ปหารณะ คือ การเรียนรู้ที่แท้ ซึ่งจะให้ผลสัมฤทธิ์ในการสร้างเสริมภูมิปัญญาของผู้เรียนบนฐานของการมีอิสระเสรีภาพที่จะแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้ที่ผิด ซึ่งจะให้ผลสัมฤทธิ์เพียงทักษะที่จะไปรับใช้อำนาจรัฐหรือผู้เป็นนาย แต่จะไม่ก่อให้เกิดภูมิปัญญาของผู้เรียน การแยกปหารณะทางการเรียนรู้ของฟูคุซาวะ ได้นำไปสู่การแตกหักกับระบบการศึกษาเก่าที่อยู่ภายใต้กรอบคิดของขงจื้อ และในที่สุดจึงนำญี่ปุ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาสมัยใหม่ที่เปิดรับทั้งปรัชญาและวิทยาศาสตร์ ภายใต้มีพันธกิจคือเพื่อพัฒนาผู้คนและสังคมญี่ปุ่น

บทความต่อมาเป็นประเด็นทางด้านจริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมนำเสนอการใช้ทฤษฎีจริยศาสตร์สภาวะแวดล้อมของอาลโด ลีโอโพลด์วิเคราะห์การล่มสลายของนิเวศป่าบุงป่าทาม พบว่า ชาวบ้านเป็นระบบปัจเจกย่อย ๆ หนึ่งของนิเวศป่าบุงป่าทามและให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศป่าบุงป่าทามจากแนวคิดดังกล่าว ระบบนิเวศป่าบุงป่าทามจึงเป็นศูนย์กลางของคุณค่า ชาวบ้านไม่สามารถที่จะแยกความเป็นตัวตนออกจากระบบนิเวศป่าบุงป่าทามได้อย่างเด็ดขาด การที่ชาวบ้านพึ่งพาป่าบุงป่าทามทางด้านอาหารและทำการอนุรักษ์ป่าบุงป่าทามไว้เพื่อให้คงความอุดมสมบูรณ์นั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีจริยศาสตร์สภาวะแวดล้อมแบบมีสภาวะแวดล้อมเป็นศูนย์กลาง

บทความที่สามเกี่ยวข้องกับระบบการเงินของเศรษฐกิจศาสตร์แนวพุทธ โดยเสนอว่า ระบบทุนนิยมสร้างวิกฤติการณ์ด้วยตัวของมันเอง ทางออกจากวิกฤตินี้คือการแสวงหาแนวทางของระบบการเงินทางเลือก นั่นคือ การสร้างระบบการเงินแบบพุทธเศรษฐกิจศาสตร์ขึ้น โดยสถาบันการเงินต่างๆ จำเป็นต้องอยู่ในหลักการแห่งปัญญานิยมและอหิงสธรรม (ความไม่เบียดเบียน) หลักการเหล่านี้

ช่วยส่งเสริมให้ระบบการเงินทำงานอย่างไม่มีความเห็นแก่ตัว และเป็นไปเพื่อความผาสุกของสังคม

บทความที่ดีเป็นประเด็นทางพุทธศาสนานำเสนอบทบาทของพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมพุทธิปัญญาแก่ชาวพุทธในพิธีสวดภาณยักษ์ หรืออาฎานาฎยปริตร 3 ประการ คือ 1) พระสงฆ์ควรใช้พิธีสวดภาณยักษ์ชักนำเข้าหาพระธรรมวินัย ห่างไกลจากมิจฉาทิฐิหรือสัสถัพพตปราชส 2) การใช้พิธีสวดภาณยักษ์เป็นต้นทุนทางความคิดในการปกป้องพระพุทธศาสนา เพราะอาฎานาฎยสูตรเป็นวิธีคิดเพื่อประโยชน์ส่วนรวมคือพระพุทธศาสนา ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตัว และ 3) การใช้พิธีสวดภาณยักษ์เป็นต้นทุนทางความคิดในการพึ่งพาและพัฒนาตนเอง เน้นวิธีคิดเชิงการป้องกันและแก้ปัญหาด้วยความเพียรและปัญญาของตนเอง ไม่ควรคาดหวังรอคอยให้ผู้อื่นมาคอยช่วยเหลือปิดเป่าให้ปัญหาให้

บทความที่ให้นำเสนอความสัมพันธ์กันของหัตถกรรมพื้นถิ่นกับพุทธศาสนา แสดงถึงการเรียบง่ายเมตตาข้าวเปลือกและถักทอขึ้น ซึ่งชาวล้านนาเรียกว่า “ข้าวถัก” เพื่อนำมาเป็นเครื่องสักการะพระพุทธเจ้า โดยเชื่อว่า ผลแห่งทานจะทำให้ชีวิตรุ่งเรืองทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เปรียบประดุจเมล็ดข้าวเปลือกที่ตกลงบนพื้นดินแห่งไหนได้ก็ตาม ก็มักจะเจริญงอกงาม สร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้กับแผ่นดินนั้น

บทความสุดท้ายนำเสนอตำนานเทพกับโลกทัศน์ของสังคมกรีก โดยใช้ทฤษฎีหน้าที่นิยมเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจ โลกทัศน์ วิธีคิด และความเชื่อของสังคมในยุคกรีกโบราณผ่านตำนานเทพของกรีกใน 3 ประเด็น คือ การอธิบายกำเนิดโลกและมนุษย์ การอธิบายอารมณ์ความรู้สึกและสถานภาพทางเพศของมนุษย์ และ การอธิบายโลกทัศน์ของมนุษย์

ความหลากหลายของบทความที่มีประเด็นทั้งปรัชญาตะวันออก ปรัชญาตะวันตก และศาสนาในวารสารฉบับนี้น่าจะเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งด้านความรู้ใหม่ และการบูรณาการศาสตร์อื่นเข้ากับการศึกษาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรมในสังคมไทยต่อไป

พุทธรักษ์ ปรานนอก
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

1	เจตจำนงสุ่อำนาจกับปรัชญาการศึกษาของพุทธทาส ยุกติจิ
สรายุทธ เลิศปัจจุมนันท์ และ รัตนาจิต ทองเปรม	1
2	การล่มสลายของนิเวศป่าบ่งป่าทาม : จริยศาสตร์สภาวะแวดล้อม
ปรีชา บุตรรัตน์	24
3	ระบบการเงินของเศรษฐกิจศาสตร์แนวพุทธ
พรภาณี แพงสุดโท และ นรชิต จิรสิทธิ์ธรรม	43
4	บทบาทพระสงฆ์ด้านการส่งเสริมพุทธปัญญาแก่ชาวพุทธ
ในพิธีสวดภาณยักษ์
รัตนะ ปัญญาภา และ ประสิทธิ์ กุลบุญญา	62
5	ข้าวถักล้านนา
ประทีป พืชทองกลาง และ ญาตาวีมินทร์ พืชทองกลาง	81
6	เทพปกรณัมกับโลกทัศน์ของสังคมกรีก
จักรพันธ์ แสงทอง	106

Contents

Academic Article

- 1** The Will to Power and Fukuzawa Yukichi's Philosophy of Education 1
Sarayuddha Lhaspajchimanandh and Ratjit Thongprem
- 2** Collapse of Low Flood Plain & flood plain: Environmental Ethics 24
Preecha Butrat
- 3** Financial System of Buddhist Economics 43
Pornyanee Phaengsuttho and Norachit Jirasatthumb
- 4** The Buddhist Monk Role of Cognitive Promotion in BHAÑAYAKKHA Ritual 62
Rattana Panyapa and Prasit Kunbunya
- 5** Lanna's Rice Knitting (Khao Thak) 81
Prateep Peuchthonglang and Yathaweemintr Peuchthonglang
- 6** Mythology and World Views of Greek Society 106
Jakapan Sangthong